

## René Groothof en René van 't Hof samen in 'De nazi en de kapper'



René van 't Hof en René Groothof in 'De nazi en de kapper'. [Bekijk Fotoserie](#)

Hij las het boek in 2011 voor het eerst. „Ik kende het voor die tijd niet.” Maar na lezing van 'De nazi en de kapper' van Edgar Hilsenrath wist acteur René Groothof (1949) meteen: „Hier wil ik iets mee gaan doen op het podium, dit is mijn vertelstijl, deze hoofdpersoon spreekt me aan met alles wat-ie heeft.”

Door **Sonja de Jong** - 28-9-2016, 20:00 (Update 28-9-2016, 20:00)

---

# T

och duurde het nog tot dit theaterseizoen voor Beer Muziektheaterproducties, het vaste collectief rond Groothof, de voorstelling 'De nazi en de kapper' kon realiseren. Andere voorstellingen kwamen ertussen en ook de juiste vorm diende zich niet meteen aan. Door de vorm van het boek leende het zich niet onbewerkt voor de werkwijze van Groothof die meestal samen met slechts een muzikant voorstellingen maakt waarin hij beurtelings in en uit de rol van verteller of hoofdpersoon stapt.

De joods-Duitse schrijver Edgar Hilsenrath (1926) schreef zijn satirische roman 'De nazi en de kapper' eind jaren zestig en publiceerde hem in 1971 in het Engels. In Duitsland was er jarenlang geen uitgever die zich waagde aan dit verhaal over de SS'er Max Schulz die na de oorlog - om aan vervolging te ontkomen - de identiteit van zijn vroegere joodse (en door hemzelf eigenhandig vermoorde) vriendje Itzik Finkelstein aanneemt en zich als joodse kapper in Israël vestigt.



René van 't Hof en René Groothof in 'De nazi en de kapper'.

Waarna hij gaandeweg steeds meer moeite krijgt met het verlies van zijn identiteit. Pas in 1977, toen het boek al in Italië, Frankrijk en Amerika gepubliceerd was, verscheen een Duitse versie. In Nederland duurde het tot 2008 voordat een uitgever het liet vertalen.

„Ik was eerst van plan om dit als monoloog te brengen, maar merkte al snel dat dat hier niet de goede vorm was. Mijn vaste regisseur Aike Dirkwager kwam toen met de suggestie om er iemand bij te halen die een theaterbewerking kon maken en dat werd Helmer Woudenberg. Hij is erg goed in het schetsen van een spannende verhaalconstructie en hij kwam ook in dit geval meteen met een meesterlijke aanpak.”

## Dezelfde opvattingen

Het idee van een monoloog had Groothof inmiddels al losgelaten. Dat hij René van 't Hof (1956, bij het grote publiek vooral bekend van zijn vertolking van Kees Flodder) vroeg, was geen willekeurige keus. „We hebben dezelfde opvattingen over theater en mime, hebben in meerdere voorstellingen en films samengewerkt, maken allebei meestal onze eigen stukken.” Bijkomend voordeel was dat Groothof en Van 't Hof bij oppervlakkige beschouwing wel wat op elkaar lijken.

Iets wat overigens in het boek niet het geval is: de joodse Finkelstein is blond en heeft blauwe ogen, de door en door Arische Schulz heeft joodse trekken.

Hoewel het verhaal satirisch is, is de achterliggende gedachte dat niet: „Het gaat om de vraag: hoe ver ga je om je eigen hachje te redden. Schulz en Finkelstein zijn als kind vriendjes, Schulz leert het kappersvak bij de vader van Finkelstein. Hij vindt bij de Finkelsteins de warmte die hij thuis, bij een bullebak van een stiefvader en een hoerige moeder, niet vindt. En toch kiest hij als het erop aankomt voor de verkeerde kant. En kun je zo'n keus veroordelen, zolang je niet weet wat je zelf zou doen? Ik denk dat je als het erop aankomt zelfs uit lijfsbehoud je eigen moeder zou verraden. Je komt dan in lagen die je van jezelf niet kent.”

## Zondebok

Van 't Hof vult aan: „We hebben het daar veel over tijdens het maken van de voorstelling. En we onderzoeken al doende de consequenties: als je dit kiest, is dat het gevolg, als je die weg bewandelt, vloeit daar dat uit voort. Het is zo makkelijk om van alles te roepen en te oordelen, maar denk dan ook eens door over de consequenties.”

Groothof: „Het verhaal is wat dat betreft op geen enkele manier verouderd. Zodra je eigen situatie onder druk komt te staan, door werkloosheid zoals in de jaren dertig,

of door de komst van vluchtelingen, zoals nu, zie je meteen fel nationalistische gevoelens ontstaan en worden bepaalde groepen als zondebok aangewezen.”

Een ding stond voor de theatermakers voorop: de voorstelling moest dezelfde satirische luchtigheid behouden die het boek ook karakteriseert. „Al werkende hebben we pas de juiste vorm daarvoor gevonden.”

### **Theater**

'De nazi en de kapper', door Beer Theaterproducties. Te zien in o.m.: Toneelschuur, Haarlem (4 t/m 7/10); Cool, Heerhugowaard (12/10); Kampanje, Den Helder (4/11); Ins Blau, Leiden (5/11); Zaantheater, Zaandam (30/11); De Meerse Hoofddorp (1/12); De Verbeelding, Purmerend (3/12); Stadstheater, Zoetermeer (8/12); De Vest, Alkmaar (16/12); Bellevue, Amsterdam (5 t/m 8 en 10 t/m 15/1).

[www.muziektheaterproducties.nl](http://www.muziektheaterproducties.nl)

U heeft gekozen voor een



artikel